Miðvikan

Janus úr Dímun:

Gentan bleiv konfirmerað, gift og barnið doypt sama dag

Nógvar serligar umstøður hava verið í Stóru Dímun. Ein serlig søga er um gentuna, sum sama dag bleiv konfirmerað og gift. Samstundis varð barnið hjá nýgiftu hjúnum doypt

9. partur

Tá ið arbeitt verður við eini slíkari røð sum hesi kemur ymiskt undan kavi. Kom av tilvild um dagarnar fram á bók hjá Jørgen Falk Rønne, sum var prestur á Sandi 1889-1895.

Bókin kallaðist Færøerne og var ein lýsing av »landet og dets Beboere. Fra det daglige Liv.«

Hetta er ein áhugaverd lýsing av Føroyum um hesa tíðina, tá ið Falk Rønne virkaði í Føroyum.

Hann lýsir eisini umstøðurnar hjá prestum. Reglan var, at prestur skuldi koma til hvørja kirkju 6-8 ferðir árliga. Tá kundi eisini vera tørvur á at hava gudstænastu gerandisdagar. Um umstøðurnar í Dímun skrivar hann:

Til enkelte meget vanskelige øer kommer præsten sjældnere, til St. Dimon f. Eks kun to Gange om Aaret, til Myggenæs tre Gange. Fra St. Dimon fortælles der, at Præsten i lange Tider ikke havde været paa Øen, da han paa Grund af Svimmelhed ikke kunde bestige den bratte Opgang – for øvrigt den samme opgang, fra hvilken Pastor Jensen i 1874 faldt ned og slog sig ihjel.

Da der endelig kom en Præst derop, noterer denne:

I dag confirmeret Pigen NN og annammet hende til Skrifte og Guds Bord, hvorefter jeg copulerede (gifti) hende til velagtede Ungkarl N.N. Siden døbte jeg sammes Barn, hvorhos hun holdt sin Kirkegang. I Sandhed en højtidsdag for samme pige.

Tað hava eftir øllum at døma verið fleiri ár síðan prestur var seinast, og tí mátti alt hetta gerast um eina leið.

Av fjalli at giftast

Man ser, at Vanskelighederne ikke er saa faa, især for de smaa øers vedkommende, hvor der maa tages hensyn til Vejr og Vind, Sø og Brænding og hvor Præsten ikke kan sende bud i forvejen om sit komme. Naar vejret er godt, maa det benyttes. Saa kommer Præstebaaden paa Vandet, og han sejler ud til Øen, hvor han maaske kommer ret uventet. Maaske skal brudgommen hentes hjem fra Bjærget eller Bruden fra Køerne i Haugen. Forældre faar travlt med at skaffe Faddere til deres udøbte lille, og Slægten samles for at gaa til Graven, som der skal kastes Jord paa.

Hetta er eisini tað, sum prestar hava upplivað í Stóru Dímun. Falk Rønne leggur afturat, at eitt er at koma til oynna, eitt annað kann vera at sleppa avstað aftur, tá ið líkindini kunna vera ivasom og »de fleste Præster kunde vel ikke lade være med at blive nervøse, naar Baadføreren stiller sig nede i Kirkedøren for stiltiende at mane til Afslutning. Thi kommer der forandring i Vejret, da gælder det om at slippe bort fra Øen, ellers kan Præsten og hans Mandskab komme til at ligge vejrfaste der ude i Dage, maaske i Uger.«

Her verður fleygingarmaður í Dímun loraður niður á helluna. Úr »Úr bjargasøguni.« Myndatakari Steen Nordenskjold, sum verður umrøddur í einum komandi parti

Lomvigi á Sandrókini í Stóru Dímun. Myndatakari Andreas Reinert

Janus og Jóhannes fara fyrstu ferð at fleyga

Í somu bók hevur Jørgen Falk Rønne nakrar stuttsøgur úr Føroyum. Ein av teimum er úr Stóru Dímun. Søgan snýr seg um brøðurnar tann 12 ára gamla Johannes og tann 11 ára gamla Óla Jákup. Bæði nøvn og aldursmunur samsvara við pápa Janus, Óla Jákup og beiggja hansara Jóhannes, eisini kallaður Janus.

Falk Rønne var jú skald og gjørdi tí nakað nógv av, men henda søgan sigur tó, hvussu tað var at vera barn í Dímun.

Dreingirnir høvdu »aldrig været uden for deres Ø. Ude i det blaa Hav svømmede de andre Øer, som de hver dag maatte se paa, og i de lange Vinteraftener havde de hørt om Byer, hvor mange Folk boede tilsammen, om Dans og um Lystighed – det lød som et Eventyr for dem. Med store Øjne hørte de til og længtes mod det blaa Land derude.

Alligevel var de glade, hvor de var. Her var friskt og frit og nok til at tage vare paa for raske Drenge.

Først var der nu de to store Tyre, Køerne og de smaa Kalve, der gav meget Arbejde og megen glæde. Saa var det de store Faarehunde, der næsten var saa kloge som Mennesker. I Selskab med dem og Faarehyrden havde de mangen en anstrengende, men dejlig Dag, naar det gik over Flader og Skraaninger i lystig Fart for at fange de vilde Væddere, eller naar de krøb ad bratte, trange Stier for at faa et vildfarent Faar op. Og saa i Baaden under Øen, naar Vejret var godt – især om Sommeren, naar Smaafisken stod her i store Stimer, saa man fik Bid blot man kastede Angelen ud, eller om Høsten, naar Torsken var saa stor, at de begge maatte lægge alle Kræfter i for at faa den over Rælingen.

Men allerbedst var det dog i Fugletiden – det glædede de sig til hele Aaret rundt. Hvor var det en Fryd at sidde paa Eggen og ved et behændigt Kast fange den forbiflyvende Fugl i Nettet paa den lange Flejestang – og saa komme hjem med hundrede, to Hundrede, maaske tre Hundrede Fugle. Og hvor var det spændende, naar en af Mændene, som havde været nede i Bjærget i Line, skulde hejses op, naar de sled i det tykke Tov og gættede efter Tyngden, hvor mange Storfugle, han vel havde med sig.

Men søgan sigur, at nú eru dreingirnir komnir í ein slíkan aldur, at teir vilja sjálvir sleppa at draga lunda, og teir biðja pápa sín um loyvi til tess.

Hann var eitt sindur ivasamur. »Den gamle Bjergbestiger og Fuglemand var ængstelig, naar han tænkte paa sine Øjenstene i det bratte, høje Fjæld.«

Men hinvegin, "det skulde jo være deres Levebrød at hænge i Linerne med Flejestangen og klatre ad de farlige Veje – de maatte jo dog til det en Gang. Saa sagde han alvorligt: »Gaa da i Guds Navn, Drenge, men forsigtige og raadsnare.«

Tað sum ikki náddi at koma við í hesi søgu, at báðir brøðurnar doyðu av vanlukkum, sum áður er greitt frá. Hetta var eisini ein partur av lívinum í Stóru Dímun.